

SÜMERLER

Dört işlemi kullanmışlar
ve ay takvimini
bulmuşlardır.
Gılgamış ve Yaradılış
destanları
Sümerlere aittir.

Tekerleği icat ederek
ulaşımı
kolaylaştırmışlardır.

Dünyanın bilinen ilk uygarlığıdır.
Mezopotamya'da
kurulmuşlardır.

Şehir devletleri halinde
yaşamışlar, Patesi
adı verilen krallar
tarafından
yönetilmişlerdir.

Yazıyı icat etmişler ve
ilk yazılı kanunları
(Urgakina Kanunları)
yapmışlardır.

Ziggurat adı verilen tapınakları yapmışlar,
tapınakları ibadet, depo, okul ve rasathane olarak
da kullanmışlardır. (Astronominin gelişmesi)

BABİLLER

ASURLULAR

Karum: Asurlular zamanında Anadolu'da kurulan küçük pazar yerlerine verilen addır.

Başkentleri Ninova'dır. Bugünkü Irak topraklarında kurulmuşlardır.

Ticaretle uğraşmışlar ve büyük bir ticaret imparatorluğu kurmuşlardır.

Ticaret için geldikleri Anadolu'ya yazıyı getirmişler ve Anadolu'nun tarih çağlarına girmesini sağlamışlardır.

Karum adı verilen ticaret merkezleri kurmuşlardır. Kayseri Kültepe'de Asurlulara ait kil tabletler bulunmuştur.

İlk kütüphaneyi kurmuşlar, İlk defa arşivcilik faaliyetlerini başlatmışlardır.

HİTİTLER

Mısırlılarla imzaladıkları
Kadeş Antlaşması
tarihteki ilk yazılı antlaşmadır. (M.Ö. 1280)
İvriz ve Yazılıkaya
Kabartmaları
Hititlere aittir.

Bugünkü Orta Anadolu'da
Kızılırmak çevresinde kurulmuşlardır.
Başkentleri Hattuşaş
(Boğazköy-Çorum)'tır.

Merkezi krallıkla
yönetilmişlerdir.
Pankuş adı verilen
soylulardan oluşan
bir meclisleri vardır.

Tavananna adı verilen
kraliçe de yönetimde etkilidir.
Dinleri çok tanrılıdır.
"Bin Tanrı İli" olarak bilinir.

Tanrıya hesap vermek için yazdıkları
Anal adı verilen yıllıklarla, ilk kez
tarafsız ve objektif tarih yazıcılığını
başlatmışlardır.

FRİGLER

Tümölüs adı verilen
yığma mezarları,
Tapates adı verilen
kilimleri ile ünlüdürler.

Sakarya nehri çevresinde
Ankara-Eskişehir civarında
kurulmuşlardır.

Başkentleri **Gordion**
(Polatlı)dur.

En ünlü tanrıları **Kibele**
adındaki
bereket tanrıçasıdır.
Fibula adı verilen
çengelli iğneleri
yapmışlardır.

Merkezi krallıkla
yönetilmişlerdir.
Krallarına,
Midas adı verilirdi.

En önemli geçim kaynakları **tarım** ve
hayvancılıktır. Bu nedenle tarım ve hayvancılığa
çok önem vermişler, saban kırana ve öküz
öldürene ölüm cezası vermişlerdir.

İYONLAR

İyonlar, **Fenike alfabesini** öğrenmişler ve Batı'ya aktarılmasını sağlamışlardır. **İlyada ve Odessa Destanları** İyonlara ait önemli eserlerdir.

Artemis Tapınağı, Celsus Kütüphanesi ve Efes Antik Tiyatrosu İyonlardan günümüze kalan önemli eserlerdir.

Ege denizi kıyısındaki şehirlerde (Efes, Milet, Foça, Bodrum, İzmir) kurulmuşlardır.

Polis adı verilen **şehir devletleri** halinde yaşamışlardır. Siyasi birlik yoktur.

Denizcilikle uğraşmışlar ve deniz ticaretinde ilerlemişler, Akdeniz ve Karadeniz kıyılarında **koloniler** kurmuşlardır.

Özgür düşünce ortamına **sahip oldukları için bilim ve felsefede gelişmişlerdir**. Tarihte Herodot, matematikte Pisagor, felsefede Tales, edebiyatta Homeros, tıpta Hipokrat o dönemde yetişmiş ünlü bilim adamlarıdır.

LİDYALILAR

URARTULAR

Maden işlemeciliği,
taş işçiliği ve
kale yapımında
ustalaşmışlardır.

Taş işçiliğinde
gelişmişler çok sağlam
kaleler
yapmışlardır.
Van Kalesi
bunlardan biridir.

Bugünkü **Doğu Anadolu**'da
kurulmuşlardır.
Başkentleri **Tuşpa** (Van)'dır.

Tarım ve hayvancılık
ile uğraşmışlar, tarımı
geliştirmek için **su**
kanalları ve barajlar
yapmışlardır.

Günümüzde de kullanılan
Şamran Kanalı
Urartulardan kalmadır.

Ölümden sonraki hayata inandıkları için ölülerini
oda biçimindeki mezarlara gömmüşler ve içine
eşyalar koymuşlardır. Bu durum Urartular'da
ahiret inancının olduğunu gösterir.

